

Luonnos 10.12.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nimikirjalain 1 §:n muuttamisesta (Hyvinvointialueet ja -yhtymät)

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että nimikirjalain soveltamisalaa laajennetaan siten, että hyvinvointialueiden ja -yhtymien hallussa olevat tiedot, jotka koskevat niiden henkilöstölleen maksamia palkkoja ja palkanosia, ovat julkisia vastaavasti kuin kunnissa ja kuntayhtymissä. Muilta osin nimikirjalakia ei ole tarkoitus säätää sovellettavaksi hyvinvointialueilla ja -yhtymissä.

Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Lainsäädäntö	3
2.2 Nykytilan arviointi	4
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
5 Lausuntopalaute	7
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	7
6.1 Laki nimikirjalain muuttamisesta.....	7
7 Voimaantulo	8
8 Toimeenpano ja seuranta	8
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	9
LAKIEHDOTUS	11
laki nimikirjalain muuttamisesta	11
LIITE	12
RINNAKKAISTEKSTIT	12
laki nimikirjalain muuttamisesta	12

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Eduskunta on 23.6.2021 hyväksynyt sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen (*Sote-uudistus*). Keskeiset lait, kuten laki hyvinvointialueista (611/2020, jäljempänä *hyvinvointialuelaki*) ja laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansäätämistä (616/2021, jäljempänä *voimaansäätämislaki*) on vahvistettu 29.6.2021 ja pääosin tulleet voimaan 1.7.2021. Hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa 1.7.2021 alkaen vaiheittain siten, että vaaleilla 23.1.2022 valittavat valtuustot aloittavat toimintansa 1.3.2022 alkaen, ja sosiaali- ja terveystalveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kokonaisuudessaan kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen.

Eduskunnassa Sote-uudistusta koskeneen hallituksen esityksen (HE 241/2020 vp) käsittelyn yhteydessä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että nimikirjalain 7 §:n säännöstä palkkaustietojen julkisuudesta ei olla laajentamassa koskemaan hyvinvointialueita. Lausunnossaan (TyVL 5/2021 vp) sosiaali- ja terveystalveliokunnalle työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että ”palkkatietojen julkisuus laajennetaan koskemaan myös tulevien hyvinvointialueiden henkilöstön palkkausta”.

Palkkaustietojen julkisuutta koskeva säännös sisältyy nimikirjalain (1010/1989) 7 §:än. Lain 7 §:n 1 momentin 2 virkkeen mukaan tiedot virkamiehelle, viran- tai toimenhaltijalle ja työntekijälle henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti, määräytyneestä palkan osasta, sijoituspalkkausluokasta tai vaativuusryhmää vastaavasta palkasta taikka muusta mahdollisesta palkkauksen osasta sekä palkan kokonaismäärästä, ovat julkisia.

Nimikirjalain 7 §:n säännöstä palkkaustietojen julkisuudesta sovelletaan eduskunnan virkamiehiä, Suomen Pankin viran- ja toimenhaltijoita sekä kunnan ja kuntayhtymän viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevien tietojen luovuttamiseen, sekä evankelis-luterilaisen kirkon henkilöstöön siten kuin kirkkolaissa (1054/1993) säädetään.

Tarkoitus on, että hyvinvointialueet ja –yhtymät noudattavat vastaavaa käytäntöä kuin mitä kunnat ja kuntayhtymät ovat noudattaneet nimikirjalain 7 §:n osalta. Tavoitteena on, että nimikirjalain muutos olisi voimassa 1.3.2022 alkaen tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

Hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Siitä on pyydetty lausunnot 10.12.2021-23.1.2022 välisenä aikana ministeriöiltä, 21 hyvinvointialueelta, Kunta- ja hyvinvointityönantajat KT:ltä, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:ltä, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:ltä, Ammattiliitto Jyty ry:ltä, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry:ltä, Tehy ry:ltä, Valtiontalouden tarkastusvirastolta, eduskunnan oikeusasiamiehen kansialta, tietosuojavaltuutetun toimistolta sekä tasa-arvovaltuutetulta.

Lausunnot saatiin xxxx ja niiden perusteella...

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen voimaansäätämislain 5 §:n mukaan hyvinvointialueet julkisoikeudellisinä yhteisöinä perustetaan päivänä, jona voimaansäätämislaki tulee voimaan. Lain 69 §:n mukaan laki tuli voimaan 1.7.2021.

Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003, muutettu lailla 627/2021, 1.7.2021) 1 §:n mukaan mitä laissa säädetään kunnasta ja hyvinvointialueesta, koskee myös kuntayhtymää ja hyvinvointiyhtymää.

Nimikirjalain (1010/1989) 7 §:n 1 momentin 2 virkkeen mukaan tiedot virkamiehelle, viran- tai toimenhaltijalle ja työntekijälle henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti, määräytyneestä palkan osasta, sijoituspalkkausluokasta tai vaativuusryhmää vastaavasta palkasta taikka muusta mahdollisesta palkkauksen osasta sekä palkan kokonaismäärästä, ovat julkisia.

Nimikirjalain 1 §:n mukaan sen lisäksi mitä muualla on säädetty, nimikirjalakia noudatetaan valtion virkamiehiä ja työntekijöitä koskevia henkilötietoja kerätettäessä, talletettaessa, käytettäessä ja luovutettaessa. Pykälän 2 momentin mukaan, mitä [nimikirja]lain 6–9 §:ssä säädetään, sovelletaan myös eduskunnan virkamiehiä, Suomen Pankin viran- ja toimenhaltijoita sekä kunnan ja kuntayhtymän viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevien tietojen luovuttamiseen. Lain 6 §:ssä säädetään siitä, että tietojen luovuttamiseen sovelletaan julkisuuslakia, lain 8 §:ssä säädetään rangaistusta koskevan tiedon poistamisesta nimikirjanotteesta, ja 9 §:ssä säädetään tiedon luovuttamistavasta.

Nimikirjalain 7 §:n säännös palkkaustietojen julkisuudesta tarkoittaa tiettyjen julkisen sektorin toimijoiden maksamien palkkojen osalta poikkeusta julkisuuslain 24 §:n 23 –kohdan salassapitovelvoitteesta.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) muutettiin (638/2021) Sote-uudistukseen liittyen 1.7.2021 alkaen siten, että julkisuuslain 4 §:n tarkoittamia viranomaisia ovat hyvinvointialueet ja –yhtymät. Julkisuuslakia sovelletaan hyvinvointialueiden ja –yhtymien toimintaan. Siten myös julkisuuslain 24 §:n säännökset salassa pidettävistä asiakirjoista koskevat hyvinvointialueita ja -yhtymiä.

Julkisuuslain 24 §:n mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, mm.

23) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta taikka tuen tai etuuden perusteena olevista tuloista ja varallisuudesta taikka jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista asemaansa, sekä ulosottoviranomaisen asiakirjat siltä osin kuin ne sisältävät sellaisia tietoja, jotka ulosottorekisteriin merkittyinä olisivat ulosottokaaren mukaan salaisia, sekä tiedot luonnollisesta henkilöstä ulosottovelallisenä ja ulosottoselvitys; ([15.6.2007/713](#)) sekä

29) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamisesta tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista.

2.2 Nykytilan arviointi

Hyvinvointialuelain 2 §:ssä säädetään siitä, että hyvinvointialue on julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto. Hyvinvointialueen ylin päättävä toimielin on suorilla vaaleilla valittava aluevaltuusto, joka valitsee aluehallituksen ja eräät muut toimielimet. Toimeenpanolain 26 §:ssä säädetään selvityksestä, jossa on tiedot kunnasta siirtyvästä omaisuudesta, sopimuksista, vastuista ja kunnalta vuokrattavista toimitiloista. Kunnan on tehtävä viimeistään 28.2.2022 hyvinvointialueelle selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen käytössä

olevista toimitiloista, siirtyvästä irtaimesta omaisuudesta, sopimuksista ja vastuista. Lisäksi samassa määräajassa kunnan tulee antaa hyvinvointialueelle arvio siirtyvän henkilöstön määrästä, palkkakuluista ja lomapalkkavelasta. Lain 28 §:ssä säädetään hyvinvointialueen päätöksestä. Säännöksen mukaan aluevaltuusto käsittelee 26 §:ssä tarkoitetun selvityksen viimeistään 31.3.2022 ja päättää sen perusteella irtaimen omaisuuden, lomapalkkavelan, sopimusten ja vastuiden siirtymisestä hyvinvointialueelle ja hyvinvointialueen vastuulle. Tällöin on tiedossa ensimmäinen arvio hyvinvointialueelle kunnista siirtyvästä henkilöstöstä.

Hyvinvointialueilla palkansaajia on yhteensä noin 200 000. Valtaosa heistä on työsuhteisia ja noin 20 % viranhaltijoita. Kunkin hyvinvointialueen tehtävänä on määritellä henkilöstö- ja palkkapolitiikka lainsäädännön sekä työ- ja virkaehtosopimusten määrittämässä rajoissa. Lain tasolla säädetään mm. henkilöstöä koskevan tiedon julkisuudesta tai vastaavasti salassapidosta.

Ilman nimikirjalain soveltamisalan muutosta julkisuuslain 24 §:n 23 -kohdan mukaan hyvinvointialueiden ja -yhtymien hallussa olevat tiedot henkilöstölleen (viranhaltijoille ja työntekijöille) maksamista palkoista eivät olisi julkisia. Tarkoitus kuitenkin on, että hyvinvointialueet ja -yhtymät noudattavat vastaavaa käytäntöä kuin mitä kunnat ja kuntayhtymät nimikirjalain 7 §:n osalta ovat noudattaneet. Hyvinvointialueet ja -yhtymät ovat itsenäisiä kuntien ja valtion hallinnoista erillisiä julkisoikeudellisia yhteisöjä, joten kuntia ja valtion virastoja ja laitoksia koskevat säännökset eivät automaattisesti koske niitä.

Nimikirjalain 7 § 1 momentin 2 virkkeessä säädetään palkkaa ja palkanosaa koskevista tiedoista. Tällä tarkoitetaan tietoja virkamiehelle, viran- tai toimenhaltijalle ja työntekijälle henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti määräytyneestä palkan osasta, sijoituspalkkausluokasta tai vaatuvuusryhmää vastaavasta palkasta taikka muusta mahdollisesta palkkauksen osasta sekä palkan kokonaismäärästä.

Arvioitaessa määritelmän soveltuvuutta hyvinvointialueilla ja -yhtymissä on todettu tarve kuvata palkan ja palkan osan määritelmä tarkemmin. Kokonaisansiolla tarkoitetaan säännölliseltä työajalta sekä muulta työajalta, kuten yli- ja lisätyöajalta, maksettua palkkaa. Kokonaisansioon luetaan siten kultakin palkanmaksujaksolta tehtävästä maksettava palkka sekä ammattitaidon, palvelusvuosien ym. perusteella maksettavat lisät, työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät, työaikakorvaukset, tulos- ja suoritusperusteinen ansio, luontoisetujen verotusarvo, lisä- ja ylityön ansio, osin myös mahdolliset varallaolo-, päivystys- ja hälytyskorvaukset, sekä muut epäsäännöllisesti maksettavat lisät. Mitä määritelmässä tarkoitetaan lisillä, koskee myös korvauksia. Lisäksi kokonaisansiolla tarkoitetaan myös kertaluonteisia palkanosia sekä muita euromääräisiä ja prosentuaalisesti muodostuvia palkanosia. Soveltamisalan muutosta koskevan säädösehdotuksen perusteluosassa on tarpeen kuvata, mitä palkalla tai palkanosalla tarkoitetaan.

Luottamusmieskorvaus, joka maksetaan osana palkkaa tai palkanmaksun yhteydessä, on tieto, jonka osana on mahdollista saada tai päätellä tieto ammattijärjestöstä, jonka luottamusmiehenä henkilö toimii. Ammattiliittoon kuuluminen on nk. erityiseen henkilötietoryhmään kuuluva tieto, jonka käsittely (mukaan lukien luovutus) on kiellettyä EU:n yleisen tietosuojasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, 27.4.2016) 9 artiklan 1 kohdan perusteella. Siten jatkossa luottamusmieskorvausta ei lasketa mukaan siihen palkkaan tai sen osaan, mistä tietoa annetaan. Ammattiliiton jäsenyyttä koskeva tieto voidaan yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan a) –alakohdan perusteella käsitellä rekisteröidyn nimenomaisen suostumuksen perusteella. Asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädettyyn käsittelykieltoon ei voida säätää yleistä poikkeusta.

Henkilökohtaisen palkanosan arviointitiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 § 29 -kohdan perusteella, jonka mukaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista. Tämä koskisi jatkossa edelleen myös hyvinvointialueita ja -yhtymiä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa nimikirjalain 7 §:n 1 momentin 2 virkkeen palkkaustiedon julkisuutta koskeva säännös koskemaan hyvinvointialueita ja hyvinvointiyhtymiä.

Samassa yhteydessä muutettavan säännöksen perusteluissa kuvataan palkkaustiedon määritelmä sellaisena kuin sen on arvioitu soveltuvan myös hyvinvointialueiden ja -yhtymien toimintaan.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan nimikirjalain 1 §:ssä säädetyn soveltamisalan muuttamista lisäämällä säännökseen uusi 3 momentti, jonka mukaan hyvinvointialueiden ja -yhtymien hallussa olevat tiedot viranhaltijoille ja työntekijöille maksetuista palkoista ja palkanosista ovat julkisia siten kuin ne ovat kuntien ja kuntayhtymien osalta nimikirjalain 7 § 1 momentin 2 virkkeessä säädetyn mukaisesti.

Nimikirjalaki on erityislaki, jossa säädetään julkisuuslain 24 § 23 -kohdasta poikkeavasti.

Nimikirjalain säännöksiä nimikirjan pitämisestä ja nimikirjanotteen muodostamisesta ei ole tarpeen ulottaa hyvinvointialueisiin ja -yhtymiin, jossa sovelletaan työntekijää koskevan tiedon tallennusta, käsittelyä ja tiedon luovutusta koskevia voimassa olevien säännöksiä kuten EU:n yleinen tietosuojasetus, laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004), tietosuojalaki (1050/2018) ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Nimikirjalain 7 § 1 momentin 2 virkkeessä tarkoitettut kokonaisansio ja palkan osa vastaisivat pääosin Tilastokeskuksen käyttämiä määrittämiä. Kokonaisansiolla tarkoitetaan säännölliseltä työajalta sekä muulta työajalta, kuten yli- ja lisätyöajalta, maksettua palkkaa. Kokonaisansioon luetaan siten kultakin palkanmaksujaksolta tehtävästä maksettava palkka sekä ammattitaidon, palvelusvuosien ym. perusteella maksettavat lisät, työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät, työaikakorvaukset, tulos- ja suoritusperusteinen ansio, luontoisetujen verotusarvo, lisä- ja ylityön ansio, osin myös mahdolliset varallaolo-, päivystys- ja hälytyskorvaukset, sekä muut epäsäännöllisesti maksettavat lisät. Mitä määritelmässä tarkoitetaan lisillä, koskee myös korvauksia. Lisäksi kokonaisansiolla tarkoitetaan myös kertaluonteisia palkanosia sekä muita euromääräisiä ja prosentuaalisesti muodostuvia palkanosia. Soveltamisalan muutosta koskevan säädösehdotuksen perusteluosassa on tarpeen kuvata, mitä palkalla tai palkanosalla tarkoitetaan.

Luottamusmieskorvaus, joka maksetaan osana palkkaa tai palkanmaksun yhteydessä, on tieto, jonka osana on mahdollista saada tai päätellä tieto ammattijärjestöstä, jonka luottamusmiehenä henkilö toimii. Ammattiliittoon kuulumisen on nk. erityiseen henkilötietoryhmään kuuluva tieto, jonka käsittely (ja luovuttaminen) on kiellettyä EU:n yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdan perusteella. Siten jatkossa luottamusmieskorvausta ei lasketa mukaan siihen palkkaan tai sen osaan, mistä tietoa annetaan.

Henkilökohtaisen palkanosan arviointitiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 § 29 -kohdan perusteella, jonka mukaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista.

Tietojen luovuttamiseen sovelletaan julkisuuslain 16 §:n 3 momentin säännöstä, jonka mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Sosiaali- ja terveystalujen sekä pelastuspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille ja –yhtymille. Vaaleilla 23.1.2022 valittavat aluevaltuustot aloittavat toimintansa hyvinvointialueilla 1.3.2022 alkaen. Tarkoitus on, että hyvinvointialueet ja –yhtymät voisivat noudattaa mahdollisimman pian sen jälkeen vastaavaa käytäntöä kuin mitä kunnat ja kuntayhtymät nimikirjalain 7 §:n tarkoittaman palkkaustiedon julkisuuden osalta ovat noudattaneet.

Säädösehdotuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia eikä muita sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi olleet tiedossa jo hallituksen Sote-uudistusta (HE 241/2020 vp) valmisteltaessa ja ehdotusta eduskunnassa käsiteltäessä. Tämän lisäksi nyt esitetyllä ehdotuksella voidaan arvioida olevan avoimuutta lisäävä ja siten yleistä luottamusta viranomaisten toimintaan vahvistava vaikutus.

Palkkausta ja palkan osaa koskevien tietojen julkisuudella on merkitystä mm. valmisteltaessa uusissa organisaatioissa henkilötietojen käsittelyn käytäntöjä, joihin kuuluvat myös tiedon luovuttaminen. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan henkilötietojärjestelmistä voidaan luovuttaa viranhaltijoiden ja työntekijöiden tietoja vain sellaiselle, jolla on lakiin perustuva oikeus käsitellä henkilötietoja. Nimikirjalain soveltamisalan muutoksella säädettäisiin ulkopuoliselle mahdollisuus saada hyvinvointialueen tai –yhtymän hallussa olevaa viranhaltijalleen tai työntekijälleen maksamaa palkkaa tai sen osaa koskevia tietoja yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä on voimassa kuntien ja kuntayhtymien osalta.

5 Lausuntopalaute

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki nimikirjalain muuttamisesta

1 §. *Soveltamisala.* Esityksessä ehdotetaan nimikirjalain 1 §:ssä säädetyn soveltamisalan tarkistamista siten, että lain 7 § 1 momentin 2 virkkeessä palkkaustietojen julkisuudesta säädetty koskisi myös hyvinvointialueiden ja –yhtymien hallussa olevaa sen viranhaltijoille ja työntekijöille maksamaa palkkaa tai palkanosaa koskevan tiedon luovuttamista. Nimikirjalaissa säädettäisiin siis toisin kuin julkisuuslain 24 § 23 -kohdassa ja näin turvattaisiin nykyinen valtion ja kuntien hallinnoissa noudatetun käytännön yhdenmukainen noudattaminen myös hyvinvointialueilla ja –yhtymissä palkkatietojen julkisuuden osalta.

Tällaisen tiedon luovuttamisesta säädetään nimikirjalain 6 §:n mukaan julkisuuslaissa. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa edellytetään, että luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukainen oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Julkisuuslain soveltaminen ei edellytä nimikirjalain 6 §:n säätämistä koskemaan hyvinvointialueita ja –yhtymiä. Julkisuuslakia sovelletaan oman säännöksensä perusteella hyvinvointialueisiin ja –yhtymiin. Nimikirjalain säännöksiä ei ole muiltakaan osin tarpeen ulottaa hyvinvointialueisiin ja –yhtymiin.

Nimikirjalain 7 § 1 momentin 2 virkkeessä tarkoitetut kokonaisansio ja palkan osa vastaisivat pääosin Tilastokeskuksen käyttämiä määräytyksiä. Kokonaisansiolla tarkoitetaan säännölliseltä työajalta sekä muulta työajalta, kuten yli- ja lisätyöajalta, maksettua palkkaa. Kokonaisansioon luetaan siten kultakin palkanmaksujaksolta tehtävästä maksettava palkka sekä ammattitaidon, palvelusvuosien ym. perusteella maksettavat lisät, työpaikan sijainnin ja olosuhteiden perusteella maksettavat lisät, työaikakorvaukset, tulos- ja suoritusperusteinen ansio, luontoisetujen verotusarvo, lisä- ja ylityön ansio, osin myös mahdolliset varallaolo-, päivystys- ja hälytyskorvaukset, sekä muut epäsäännöllisesti maksettavat lisät. Mitä määritelmässä tarkoitetaan lisillä, koskee myös korvauksia. Lisäksi kokonaisansiolla tarkoitetaan myös kertaluonteisia palkanosia sekä muita euromääräisiä ja prosentuaalisesti muodostuvia palkanosia.

Luottamusmieskorvaus, joka maksetaan osana palkkaa tai palkanmaksun yhteydessä, on tieto, jonka osana on mahdollista saada tai päätellä tieto ammattijärjestöstä, jonka luottamusmiehenä henkilö toimii. Ammattiliittoon kuuluminen on nk. erityiseen henkilötietoryhmään kuuluva tieto, jonka käsittely (mukaan lukien luovutus) on kiellettyä EU:n yleisen tietosuojasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, 27.4.2016) 9 artiklan 1 kohdan perusteella. Siten luottamusmieskorvausta ei laskettaisi mukaan siihen palkkaan tai sen osaan, mistä tietoa annetaan. Ammattiliiton jäsenyyttä koskevaa tietoa voidaan yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan a) –alakohdan perusteella käsitellä rekisteröidyn nimenomaisen suostumuksen perusteella. Asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädettyyn käsittelykieltoon ei voida säätää yleistä poikkeusta.

Henkilökohtaisen palkanosan arviointitiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 § 29 kohdan perusteella, jonka mukaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista.

Nimikirjalain 7 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään jatkossakin siitä, että tieto tuomitusta rangaistuksesta on pidettävä salassa, ja pykälän 2 momentissa säädetään salassa pidettävän rangaistusta koskevan tiedon luovutuksen edellytyksistä. Rangaistusta koskevan tiedon salassapidosta säädetään myös julkisuuslain 24 §:n 26-kohdassa.

Lain 7 pykälän 1 momentin 2 virke koskee jatkossakin palkkaustiedon julkisuutta. Lain 7 §:n säädös ei muuttuisi, mutta lain 1 §:n muutoksen perusteluissa kuvataan, mitä palkalla tai sen osalla tarkoitetaan.

7 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

8 Toimeenpano ja seuranta

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Nimikirjalaki tuli voimaan 1.1.1990. Nimikirjalain 7 §:n 1 momentti perustuu lailla 627/1999 muutettuun säännökseen. Lainmuutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 30/1998 vp) ehdotettiin, että tieto julkishallinnon palveluksessa olevalle henkilölle henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti määrätyn palkan osasta ja eräitä yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta myös tieto palkan kokonaismäärästä oli pidettävä salassa. Ehdotusta perusteltiin julkishallinnon henkilöstön yksityisyyden suojaamistarpeella. Palkan määrän katsottiin voivan paljastaa sen, miten virkamiestä on kulloinkin arvioitu henkilökohtaisesti. Perustuslakivaliokunta ei lakiehdotuksesta hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa (PeVL 43/1998 vp) vhtynyt tähän näkemykseen. Palkkaustietoihin ei perustuslakivaliokunnan mielestä kytkevä niin vahvaa yksityisyyden suojaamisen intressiä, että se hallitusmuodon 10 §:n 2 momentin valossa oikeuttaisi näiden tietojen näin laajan salassapidon. Hallintovaliokunta mietinnössään (HaVM 31/1998 vp) ehdottikin, että tiedot virkamiehelle, viran- tai toimenhaltijalle ja työntekijälle henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti määrätyn palkan osasta, sijoituspalkkaluokasta tai vaativuusryhmää vastaavasta palkasta taikka muusta mahdollisesta palkan osasta sekä palkan kokonaismäärästä ovat julkisia. Valiokunta piti asianmukaisena, että kaikkien nimikirjalain soveltamisalan piirissä olevien henkilöiden palkkatiedot ovat kokonaisuudessaan julkisia. Nimikirjalain 7 §:n 1 momentti muutettiin hallintovaliokunnan esityksen mukaisesti.

Nimikirjalain 7 §:n säännöstä palkkaustietojen julkisuudesta sovelletaan eduskunnan virkamiehiä, Suomen Pankin viran- ja toimenhaltijoita sekä kunnan ja kuntayhtymän viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevien tietojen luovuttamiseen, sekä evankelis-luterilaisen kirkon henkilöstöön siten kuin kirkkolaissa (1054/1993) säädetään.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet. Perustuslakivaliokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on olennaista, että tietoverkkoon sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina (mm. PeVL 2/2017 vp, PeVL 32/2008 vp, s. 2/I -3/II). Nimikirjalain tietojen luovuttamista koskevassa 6 §:ssä viitataan julkisuuslain säännöksiin tietojen luovuttamisesta. Henkilötietojen osalta julkisuuslain 16 §:n 3 momentti sisältää yleisen luovutusrajoituksen, joka koskee henkilörekistereitä, ja jonka lähtökohtana on tapauskohtainen harkinta yksittäisten pyyntöjen perusteella.

Korkeimman hallinto-oikeuden katsoi ratkaisussaan (KHO 2012:56), että yliopiston ei olisi tullut hylätä sanomalehden tietopyyntöä tilanteessa, jossa Sanomalehti oli pyytänyt yliopistolta ennen uuden yliopistolain voimaantuloa 1.1.2010 toimituksellista tarkoitusta varten tiedot muun ohella yliopiston palveluksessa olevien professorien kokonaispalkasta eriteltyinä. Tällaiset nimikirjassa olleet palkkatiedot olivat nimikirjalain 7 §:n perusteella julkisia tietoja. Sanomalehti oli pyytänyt tiedot ensisijaisesti sähköisessä muodossa ja toissijaisesti paperitulosteena. Henkilötietojen käsittelyyn toimituksellisia tarkoituksia varten sovellettiin soveltuvin osin ainoastaan niitä henkilötietolain säännöksiä, jotka luetellaan lain 2 §:n 5 momentissa. KHO toteaa, että vaikka henkilötietojen luovutuksen edellytykset lain mukaan sinänsä täyttyisivät, yliopisto oli velvollinen selvittämään, että henkilötietojen käsittely tapahtui henkilötietolain 32 §:n 1 momentin mukaisesti. Tässä tarkoituksessa sanomalehden oli henkilötietolain 32 §:n 2 momentin mukaan annettava rekisterinpitäjälle asianmukaiset selvitykset ja sitoumukset sekä muutoin riittävät takeet henkilötietojen suojaamisesta henkilötietolain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta tai tallenteesta. Tämä perustuslain säännös ohjaa viranomaisen päätöksentekoa nimikirjalain 7 § 1 momenttiin perustuissa asiakirjapyyntöissä julkistamiselle suopeaan suuntaan ottaen kuitenkin huomioon laissa olevat rajoitukset. Tällainen liittyy luottamusmieskorvausta koskevaan tietoon. Luottamusmieskorvaus, joka maksetaan osana palkkaa tai palkanmaksun yhteydessä, on tieto, jonka osana on mahdollista saada tieto ammattijärjestöstä, jonka luottamusmiehenä henkilö toimii. Ammattiliittoon kuulumisen on nk. erityiseen henkilötietoryhmään kuuluva tieto, jonka käsittely (mukaan lukien luovutus) on kiellettyä EU:n yleisen tietosuojasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, 27.4.2016) 9 artiklan 1 kohdan perusteella. Siten jatkossa luottamusmieskorvausta ei lasketa mukaan siihen palkkaan tai sen osaan, mistä tietoa annetaan. Ammattiliiton jäsenyyttä koskeva tieto voidaan yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan a) – alakohdan perusteella käsitellä rekisteröidyn nimenomaisen suostumuksen perusteella. Asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädettyyn käsittelykieltoon ei voida säätää yleistä poikkeusta.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

nimikirjalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti
seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Mitä lain 7 § 1 momentin toisessa virkkeessä säädetään henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti määräytyvää palkan osaa, sijoituspalkkausluokkaa tai vaatavuusryhmää vastaavaa palkkaa taikka muuta mahdollista palkkauksen osaa sekä palkan kokonaismäärää koskevan tiedon julkisuudesta, sovelletaan myös hyvinvointialueen ja -yhtymän hallussa olevan viranhaltijaa ja työntekijää koskevan tiedon luovuttamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

nimikirjalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti
seuraavasti::

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 § §

Soveltamisala

Lain soveltamisala

1 mom. Valtion virkamiehiä ja työntekijöitä koskevia henkilötietoja kerätessä, tallettaessa, käytettäessä ja luovutettaessa on sen lisäksi, mitä muualla laissa on säädetty, noudatettava tätä lakia.

2 mom. Mitä tämän lain 6–9 §:ssä säädetään, sovelletaan myös eduskunnan virkamiehiä, Suomen Pankin viran- ja toimenhaltijoita sekä kunnan ja kuntayhtymän viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevien tietojen luovuttamiseen. Mitä lain 4 §:n 2 ja 3 momentissa ja 5 §:ssä säädetään, noudatetaan soveltuvin osin mainittuja virkamiehiä, viran- ja toimenhaltijoita sekä työntekijöitä koskevien tietojen keräämiseen, tallettamiseen ja käyttämiseen. [Kopioi momentin teksti tähän]

Uusi 3 mom.

Mitä lain 7 § 1 momentin toisessa virkkeessä säädetään henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti määräytyvää palkan osaa, sijoituspalkkausluokkaa tai vaativuusryhmää vastaavaa palkkaa taikka muuta mahdollista palkkauksen osaa sekä palkan kokonaismäärää koskevan tiedon julkisuudesta, sovelletaan myös hyvinvointialueen ja -yhtymän hallussa olevan viranhaltijaa ja työntekijää koskevan tiedon luovuttamiseen.